

Djarju

Minn mindu kont għadni żgħira, l-kamra tal-bejt tan-nanna, kienet taffaxxinani. Kamra mimlija sa ruħ ommha b'għamara antika li ma baqgħetx tintuża imma tigik ħasra teħodha għand tal-forn. Is-sajf li għadda qattajt xahar għand in-nanna u gietni x-xoqqa f'moxtha li nesplora kull rokna tal-kamra ta' ħdejn il-bejt.

Wara li flejt il-kamra sewwa, beda jberren f'moħħi l-ħsieb li ndur kull kexxun u bieba li kien hemm fl-għamara. Waqt li n-nanna kienet tkun qed tistrieħ, kont nitla' fil-kamra u nintilef inqalleb ġol-għamara. Sibt bosta muniti antiki, ħwejjeg ta' żmien żemżem, ġawhar, imsielet, santi u dokumenti. Is-senduq ħallejtu għall-aħħar. Ma nafx għalfejn, imma l-għamla tiegħu kienet timbuttani, għalkemm ġo fija kienet titqanqal kurżità dwar x'seta' jkun hemm moħħbi fih. X'ħin ftaħtu ħarget riħa kbira t'umdità. Kien mimli daqs bajda b'biċċiet tad-drapp li baqgħu żejda wara li nħietu xi lbiesi. Kont xi ftit iddizappuntata, imma bqajt inqalleb biex forsi nsib xi biċċa drapp tajba għal xi kostum tal-karnival. F'daqqa waħda, qalb id-drapp ħassejt xi ħaġa iebsa. Ħsibtha xi kaxxa ġojjelli, iżda għarrali għax imgeżwer ġo biċċa bellus sibt ktieb b'qoxra ħoxna. Qalbi għamlet tikk, x'ħin ftaħtu u rajt li kien miktub bl-idejn. Il-kitba kienet qisha mpittra. Minn kitba li kien hemm fuq il-qoxra fin-naħa ta' ġewwa, ntbaħt li kien id-djarju tal-bużnanna tiegħi.

Erfajt kollox postu u niżzilt id-djarju miegħi. Ħbejtu sew fil-kamra tiegħi u kull ċans li kien ikolli kont nintilef inqalleb fil-paġni tad-djarju. Id-djarju ħadni lura fis-snin erbgħin. Fil-bidu tal-kitba tagħha, in-nanna, tirrakkonta kif kienet tgħix mal-ġenituri tagħha u ma' oħtha, Georgia. Missierha kien skarpan u statwarju dilettant, filwaqt li ommha kienet ħajjatha prima. Hi u oħtha kienu jieħdu ħsieb ix-xogħol tad-dar. F'daqqa waħda l-folja nqalbet u l-kitba tan-nanna

saret mimlija biza' u tensjoni. Kienet faqqgħet it-tieni gwerra. Mill-kitba tagħha stajt nimmagina kif ħajjithom inqalbet ta' taħt fuq. Id-djarju jirrakkonta t-tħaffir tax-xelters u ljieli mqajmin jistennew xi 'Air Raid'. In-nanna kienet tirrakkonta li ommha qatt ma kienet tmur tistkenn fix-xelter u kif missierha tfartas bil-blast ta' bomba li splodiet fil-qrib. Fid-djarju tikteb ukoll kemm granet u ljieli qattgħu taħt l-art, ižebbgu l-kuruna tar-Rużarju. Mhux darba u tnejn iltqajt ma' kitba li turi l-ħerba li kienu jsibu xħin joħorgu mix-xelters.

Jien u naqra d-djarju stajt nara t-tbatija li għaddew minnha n-nanna u l-familja tagħha u l-Maltin ta' dak iż-żmien. Il-faqar u l-għaks kienu jsaltnu. In-nies ma baqgħetx tħit ħwejjeg u omm in-nanna spiççat bla xogħol. Lanqas ma baqgħu jordnaw statwi, u missier in-nanna mhux l-ewwel darba li sewwa ż-żraben u ma tħallasx. Fid-djarju n-nanna kitbet li hi, ommha u oħtha bdew jaħslu l-ħwejjeg tal-Ingliżi. Bis-saħħa t'hekk qatt ma batew guħ għax l-Ingliżi kienu jaħbu ħobż u landi tal-laħam fil-ħwejjeg li jagħtuhom għall-ħasil. Il-porzjon tar-raxin tagħhom, in-nanna kienu jgħadduha lill-familji foqra għax l-ikel kien skars u ma kienx ikollhom biex jitrejqu. Skont ma kitbet in-nanna, ommha kienet darba f'mitt qamar tixtri xi biçça laħam u tħallas bil-fajjenza li kienet tant għal qalbha.

Id-djarju tal-bużnanna għalija huwa mera tal-ħajja li għexet il-bużnanna f'żogħżitha. Għalkemm tnikkitt naqra dwar it-tbatija li gabet magħha l-gwerra, ħadt gost naqra dwar il-ballijiet li kienu jorganizzaw l-Ingliżi. Dawn kienu l-uniku mezz tal-mogħdija taż-żmien li kien inessihom il-biza' tal-attakki tal-għadu. Permezz ta' dan id-djarju, inħoss li sirt naf aktar lill-bużnanna u żammjetu moħbi għandi bħalha tifkira tagħha.

Marija Camilleri
2 Coral